

مطالعه تطبیقی تاثیر سیاست‌های توسعه ای سازمان ملل متحد بر توسعه انسانی در آفریقای جنوبی و ایران

طاهره ابراهیمی فر^۱

دانشیار علوم سیاسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی

تورج اخوان

دانش آموخته روابط بین الملل دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی

(تاریخ دریافت ۹۱/۹/۲۴ - تاریخ تصویب ۹۱/۱۲/۲۵)

چکیده

سیاست‌های توسعه‌ای سازمان ملل متحد را می‌توان سیاست‌هایی دانست که با هدف دستیابی به توسعه پایدار و توسعه انسانی، موجب حفاظت از مردم در برابر عواملی می‌شود که ارزش‌ها و سعادت انسان را به خطر می‌اندازد. در این میان سازمان‌های تخصصی وابسته به سازمان ملل و برخی از ارکان فرعی این سازمان، نقش بسزایی در عملیاتی کردن سیاست‌های توسعه‌ای سازمان ملل در کشور های در حال توسعه ایفا می‌نمایند که این پژوهش به بررسی نقش این سازمان‌ها در ارتقاء سطح توسعه انسانی در دو کشور ایران و آفریقای جنوبی می‌پردازد.

در این مقاله ارزیابی سطح توسعه انسانی به واسطه گزارش سالانه توسعه انسانی سازمان ملل و شاخص‌هایی که سازمان ملل برای سنجش این نوع توسعه در نظر گرفته، مورد توجه قرار

Email: ebra_far@yahoo.com

۱ نویسنده مسئول

می‌گیرد. شاخص‌هایی از قبیل میزان تولید سرانه، میزان امید به زندگی و وضعیت آموزشی و بهداشتی و همچنین استاندارد زندگی شهروندان، ابزار مناسبی برای ارزیابی وضعیت توسعه و رفاه حاصل از سیاست‌های توسعه‌ای سازمان ملل در دو کشور ایران و آفریقای جنوبی می‌باشد.

واژگان کلیدی: سازمان ملل متحد، سیاست‌های توسعه‌ای، توسعه انسانی، ایران، آفریقای جنوبی

Archive of SID

مقدمه

گرایش روز افزون کشور های در حال توسعه به سازمان های بین المللی و در راس آن سازمان ملل، با هدف حل بحران های سیاسی و معضلات اجتماعی، از مشخصات شرایط نوین بین المللی طی چند دهه اخیر می باشد. لذا با توجه به اثر گذاری سازمان ملل در اغلب مسائل بین المللی، این نوشتار در پی پاسخ به این سؤال است که سازمان ملل چه نقشی در مسائل مربوط به توسعه انسانی در کشور های ایران و آفریقای جنوبی ایفا می نماید؟ و آیا نحوه اثر گذاری این سیاست ها بر ارتقای سطح توسعه انسانی در دو کشور یکسان بوده است؟ به عبارت دیگر هدف از این مقاله بررسی تطبیقی، اثرات سیاست های توسعه ای سازمان ملل در این دو کشور می باشد. هرچند تفاوت های ساختاری در نظام سیاسی دو کشور ایران و آفریقای جنوبی و تفاوت های تاریخی، فرهنگی و نژادی انتظار بدست آوردن نتایج یکسان را دور از ذهن می نمایاند. اما هدف اصلی این مقاله بررسی نتایج مشابه در مورد سطح توسعه انسانی در دو کشور و پی بردن به دلایل احتمالی رشد اندک توسعه انسانی حاصل از سیاست های توسعه ای سازمان ملل در هر یک از دو کشور می باشد چرا که توسعه انسانی تنها حاصل سیاست های توسعه ای سازمان ملل نمی باشد و زیر ساخت های صنعتی مناسب، سیاست های اقتصادی و خدمات رفاهی که دولت ها ارائه می دهند نیز در ارتقاء سطح توسعه انسانی مؤثر می باشد.

اگر فعالیت توسعه ای سازمان ملل متحد را "حفاظت از مردم در برابر عوامل و نیروهایی که زندگی، ارزش ها و سعادت آنها را به خطر می اندازد"، بر شمرد می توان گفت این فعالیت ها از دهه های ۴۰ و ۵۰ میلادی آغاز گردیده و عموماً از طریق برخی آژانس های وابسته به سازمان ملل که در زمینه مسائل اجتماعی، فرهنگی و بهداشتی دارای مسئولیت وسیع بین المللی اند، عملیاتی می گردند. لذا این مقاله با هدف بررسی سیاست های توسعه ای سازمان ملل متحد ابتدا به دلایل در الویت قرار گرفتن مسائل مربوط به توسعه، نزد سازمان ملل در قسمت چارچوب تئوریک اشاره کوتاهی می نماید و سپس سیاست های توسعه ای

که از طریق برخی آژانس های وابسته به سازمان ملل اجرا می گردد را در دو کشور آفریقای جنوبی و جمهوری اسلامی ایران از سال ۲۰۰۰ تا کنون مورد بررسی قرار داده و تاثیر سیاست های توسعه ای سازمان ملل بر وضعیت توسعه انسانی در این دو کشور را با یکدیگر مقایسه می نماید. در پاسخ به سؤال های طرح شده در این مقاله این فرضیه مطرح می شود که سیاست های توسعه ای سازمان ملل به واسطه شرایط خاص آفریقای جنوبی و حجم گسترده کمک های بین المللی به این کشور، سبب ارتقای سطح توسعه انسانی در این کشور گشته است؛ حال آنکه این سیاست ها به دلیل سیستم اقتصادی خاص جمهوری اسلامی ایران و محدود بودن کمک های بین المللی در مقایسه با آفریقای جنوبی، تغییری در بهبود کیفیت زندگی مردم ایران نسبت به آفریقای جنوبی ایجاد نشده است.

لذا این مقاله ابتدا در قسمت چارچوب تئوریک و مفهومی، به تبیین تئوریک و مفهومی سیاست های توسعه ای سازمان ملل می پردازد و سپس به بررسی نحوه عملکرد سازمان ملل متحد در دو کشور ایران و آفریقای جنوبی بر اساس سیاست های توسعه ای پرداخته و تاثیر این نوع سیاست ها بر توسعه انسانی را، در دو کشور ایران و آفریقای جنوبی مقایسه می نماید.

چارچوب تئوریک

سیاست های توسعه ای سازمان ملل که با هدف رسیدن به توسعه پایدار و توسعه انسانی در کشور های توسعه نیافته و در حال توسعه اعمال می گردد از منظر نظریاتی همانند نئو ایده آلیست ها و نهادگرایان لیبرال، قابل تبیین است.

نئو ایده آلیست ها با تاکید بر نقش نهادها و تأسیس این نهادها معتقدند وجود نهاد های بین المللی همانند سازمان ملل موجب تسهیل و تشویق همکاری، هماهنگی و حل و فصل مسالمت آمیز اختلافات و در نهایت ارتقاء صلح و ثبات بین المللی می گردند.

نهادگرایان لیبرال که اغلب از آنان به عنوان تکثرگرایان^۱ یاد می‌شود، معتقدند که عملکرد برخی از بازیگران بین‌المللی مانند سازمان‌های غیر دولتی بین‌المللی^۲ باید بیشتر مورد توجه قرار گیرد. نویسندگانی مانند هاس^۳ معتقدند نهادهای بین‌المللی و منطقه‌ای همتای ضروری دولت‌های حاکم قلمداد می‌گردند و توانایی این قبیل بازیگران برای تأمین اهداف رفاهی را نباید بی‌اهمیت قلمداد نمود. از نظر نهادگرایان لیبرال کاهش استقلال دولت الزاماً نگران‌کننده نیست. در واقع دولت‌ها نهادهایی بین‌المللی را به وجود می‌آورند و بخشی از قدرت را به آنها تفویض می‌کنند تا سودمندی را با توجه به محدودیت‌های بازارهای جهانی و دنیای سیاست افزایش دهند. لذا فراموشی گرای و وابستگی متقابل پدیده‌هایی هستند که در نتیجه این تفویض اختیار به سازمان‌های بین‌المللی بوجود می‌آیند و باعث تسریع روند همکاری بین‌المللی و رشد توسعه کشورها می‌گردند. (قوام، ۱۳۸۲: ۳۴۹)

سیاست توسعه ای سازمان ملل

توسعه را می‌توان یکی از مفاهیم مسلط بر گفتمان سازمان ملل و یکی از اولویت‌های کاری ملل متحد در دستیابی به جهان امن‌تر در نظر گرفت. در واقع هدف سازمان ملل متحد از سیاست‌های توسعه ای حل معضلات اقتصادی و اجتماعی بین‌المللی و در نهایت برقراری صلح و امنیت بین‌المللی است. بدین ترتیب کوشش‌ها، اقدامات، برنامه‌ها و استراتژی‌های ملل متحد در طی بیش از نیم قرن از حیات آن معطوف به محور ریشه‌های بی‌ثباتی و ناامنی در سطح بین‌المللی است که همانا ریشه در فقر و عقب ماندگی و توسعه نیافتگی دارد (کریمی، ۱۳۷۷: ۷).

در پارادایم فعلی توسعه در سازمان ملل، تاکید بر "رشد اقتصادی" جای خود را به تاکید بر "مردم" داده است. بدین ترتیب در شرایط کنونی توسعه به عنوان فرآیندی تعریف می‌شود

1. Pluralist
2. Non Governmental Organizations (NGOs)
3. Hass

که در آن افراد یا مردم به حق خویش، نسبت به یک زندگی کامل و انسانی در همه ابعادش دسترسی می‌یابند. مردم به عنوان عوامل تغییر ساز در فرآیند توسعه شرکت می‌کنند و خودشان الویت نیازهای خویش را تشخیص و در پاسخ گویی به آن نیازها تلاش می‌نمایند. (اسکندری، ۱۳۸۸: ۹۲).

در حال حاضر گفتمان توسعه به طور همزمان چهار ارزش جهانی را در خود پذیرفته است: صلح (یا عدم خشونت)، حقوق بشر، توسعه انسانی پایدار و توازن بوم شناختی. این گفتمان صرف نظر از ویژگی‌های دقیق خود، همواره در قالب سیستم جهانی سرمایه‌داری لیبرال مطرح شده است. نزدیک به نیم قرن گفتمان توسعه در آژانس‌های سازمان ملل متحد به ایجاد اجماع کنونی در مورد توسعه کمک شایانی کرده است. کنفرانس‌های جهانی در سازمان ملل متحد در دهه ۱۹۹۰ در مورد محیط زیست، زنان، جمعیت، حقوق بشر و توسعه اجتماعی، مراحل تکوینی این اجماع محسوب می‌شوند. در واقع طی این کنفرانس‌ها، چهارچوبی منسجم از اهداف توسعه لیبرال و پارادایم‌های سیاست‌گذاری در حوزه‌های مختلف به دست آمد، که شالوده اعلامیه هزاره ملل متحد بر اساس آن بنا نهاده شد (وایس، ۲۰۰۴: ۴۸).

رهبران و نمایندگان عالی رتبه ۱۸۹ کشور جهان در اجلاس هزاره سازمان ملل متحد در نیویورک مقر سازمان ملل در سپتامبر سال ۲۰۰۰ «اعلامیه هزاره» را در هشت فصل کلی تصویب کردند که طیفی گسترده از تعهدات در زمینه حقوق بشر، حکومت مطلوب و مردم سالاری را ترسیم نمود. «اهداف توسعه هزاره» که در واقع چکیده‌ای از آمل توسعه جهانی‌اند، مجموعه‌ای از اهداف توسعه بین‌المللی هستند که از همین هشت فصل اعلامیه هزاره استخراج شده‌اند و شامل هشت هدف یا آرمان کلی و ۲۱ هدف عملیاتی و جزئی‌تر هستند که همه کشورها متعهد شده‌اند تا سال ۲۰۱۵ به آنها دست پیدا کنند. اینها هدف‌های قابل نیل در زمان محدود، مشخص و قابل اندازه‌گیری هستند که هدف کلی از طرح آنها کاهش فقر مطلق بر روی کره زمین تا سال ۲۰۱۵ می‌باشد (سازمان ملل متحد، ۱۳۸۸: ۳۰-۲۸).

وضعیت اقتصادی و اجتماعی آفریقای جنوبی

آفریقای جنوبی با داشتن حدود ۴۹ میلیون نفر جمعیت، براساس معیارهای اقتصادی چون بازار مالی توسعه یافته، ارتباطات، انرژی، حمل و نقل، بازار سهام و توان درآمدی بالا و نیز داشتن منابع طبیعی، هیجدهمین قدرت اقتصادی دنیا شمرده می شود. این کشور یکی از چهار کشور آفریقایی است که از سوی بانک جهانی در گروه کشورهای با درآمد متوسط به بالا تقسیم بندی شده است. روند رشد اقتصادی آفریقای جنوبی از زمان برچیده شدن حکومت آپارتاید در سال ۱۹۹۴ میلادی، تاکنون حرکت قابل قبولی بویژه در سطح قاره آفریقا بوده است. سهم آفریقای جنوبی در تولید ناخالص قاره آفریقا، ۲۷ درصد و در آفریقای سیاه ۳۷ درصد است.

رشد اقتصادی آفریقای جنوبی در سال ۲۰۱۱ میلادی حدود سه و یک دهم درصد بوده و سرانه ملی در این کشور طی سالهای ۲۰۰۸ الی ۲۰۱۰ میلادی به ترتیب بالغ بر ده هزار و ۶۰۰ دلار، ده هزار و ۴۰۰ دلار و ۱۰ هزار و ۷۰۰ دلار بوده است. آفریقای جنوبی هم اکنون بزرگترین تامین کننده پلاتینیوم دنیا (حدود ۶۷ درصد) و نیز یکی از تامین کنندگان بزرگ طلا، الماس و نیز فلزات کمیاب در جهان شمرده می شود. لذا این کشور به لحاظ داشتن منابع طبیعی یکی از کشورهای شاخص در دنیا شمرده می شود. (1: South Africa, 2012)

علی رغم این توانمندیها، وضعیت توسعه انسانی در آفریقای جنوبی مناسب نیست. براساس گزارش بانک جهانی، آفریقای جنوبی یکی از بدترین شاخص های توسعه انسانی را به نسبت سرانه تولید ناخالص داخلی، در میان کشورهای جهان داراست. براساس آمارهای منتشر شده از جمعیت ۱۷/۱ میلیون نفری نیروی کار این کشور در پایان فصل اول سال ۲۰۱۰، تعداد افراد شاغل برابر ۱۲/۸ میلیون نفر و تعداد افراد بیکار برابر ۴/۳ میلیون نفر بوده است. اما بیشترین نرخ بیکاری در میان سیاهپوستان این کشور وجود دارد. ۵۰ درصد از مردم آفریقای جنوبی زیر خط فقر به سر می برند و نرخ بیکاری طی سالهای ۲۰۰۹ و ۲۰۱۰ میلادی به ترتیب بالغ بر ۲۴ درصد و ۲۴/۹ درصد بوده است. براساس این آمارها، حدود ۷۰ درصد

از جوانان این کشور فاقد کار هستند و در حدود ۸۷ درصد از این بیکاران، سیاه پوست می باشند. به طور تقریبی، درآمد یک سوم از جوانان آفریقای جنوبی، صرفاً کمک های مالی است که از سوی دولت پرداخت می شود. (Africa, 2012:1-3)

این کشور با مشکلات دیگری نظیر فساد و ایدز نیز مواجه هست. به گزارش سازمان ملل متحد، دو سوم ۳۳ میلیون بیمار مبتلا به ایدز در آفریقا، در جنوب صحرای بزرگ این قاره زندگی می کنند. در این میان آفریقای جنوبی بالاترین آمار مبتلایان به ایدز در دنیا را دارد. براساس گزارش سازمان ملل، در سال ۲۰۱۲ میلادی حدود ۲ درصد از جمعیت این کشور حامل "اچ آی وی" و مبتلا به ایدز می باشند و در سال ۲۰۰۹ میلادی بالغ بر ۳۱۰ هزار نفر بر اثر ابتلا به ایدز در این کشور جان خود را از دست داده اند. رقم های تلفات ناشی از ایدز در سال های قبل از آن نیز در این کشور بسیار بالا و تکان دهنده است. این رقم در سال ۲۰۰۸ میلادی بیش از ۵۹۲ هزار نفر بوده است. آمار مذکور از مبتلایان به بیماری ایدز و تلفات ناشی از آن علاوه بر ایجاد مشکلات وحشتناک انسانی، اجتماعی و فرهنگی؛ هزینه های سنگین و کمرشکن اقتصادی را متوجه دولت آفریقای جنوبی می کند. (Steyn, 2000: 4)

هرچند که دولت آفریقای جنوبی در سال های اخیر تلاش زیادی داشته است با بکارگیری تدابیری همه جانبه از جمله افزایش کلینیک های مختص به ایدز و ارائه کمک های پزشکی و نیز اقدامات گسترده فرهنگی و اجتماعی؛ بحران ایدز را مهار کند اما حل معضلات این چنینی بدون اخذ کمک های بین المللی بویژه سازمان ملل دور از ذهن به نظر می رسد. لذا بررسی عملکرد آژانس های وابسته به سازمان ملل و تاثیر آنها بر توسعه انسانی در آفریقای جنوبی، مسئله ی است که پس از آشنایی نسبی با شرایط آفریقای جنوبی به آن می پردازیم. اما به دلیل گستردگی عملکرد این سازمانها و تعداد زیاد آنها تنها به برخی از مهمترین این سازمان ها اشاره می نمائیم.

سیاست های توسعه ای سازمان ملل متحد در آفریقای جنوبی

طرح توسعه سازمان ملل به ریاست دبیر کل سازمان ملل متحد را می توان از جمله مهمترین طرح های توسعه ای سازمان ملل دانست که به منظور تسهیل سرمایه گذاری به صورت تعاونی با خزانه داری کشور آفریقای جنوبی در تعامل می باشد. طرح توسعه سازمان ملل متحد از طرف سازمان ملل، مسئولیت پیگیری اهداف توسعه هزاره را بر عهده دار و به منظور رشد اقشار فقیر در چهارچوب حکومت مطلوب فعالیت می نماید.

تعهدات طرح توسعه سازمان ملل متحد در زمینه منابع ۲۰۱۰-۲۰۰۷ (به دلار آمریکا)				
نام فعالیت	منابع عادی	دیگر منابع	جمع مبالغ به دلار آمریکا	جمع مبالغ به راند
تقویت ظرفیت دولت برای ارائه خدمات به اقشار فقیر	۶۰۰.۰۰۰.۰۰	۲۴.۰۰۰.۰۰۰.۰۰	۲۴.۶۰۰.۰۰۰.۰۰	۱۷۶.۸۷۴.۰۰۰.۰۰
تقویت ظرفیت نهادی به منظور ارتقاء ارائه خدمات، سیستم های مدیریت یکپارچه و مسئولیت پذیری	۵۰۰.۰۰۰.۰۰	۶.۰۰۰.۰۰۰.۰۰	۶.۵۰۰.۰۰۰.۰۰	۴۶.۷۳۵.۰۰۰.۰۰
تقویت طرح همکاری برای حکومت بهتر و توسعه ظرفیت	۲۰۰.۰۰۰.۰۰	۲.۰۰۰.۰۰۰.۰۰	۲.۲۰۰.۰۰۰.۰۰	۱۵۸۱۸.۰۰۰.۰۰
جمع کل	۱.۳۰۰.۰۰۰.۰۰	۳۲.۰۰۰.۰۰۰.۰۰	۳۳.۳۰۰.۰۰۰.۰۰	۲۳۹.۴۲۷.۰۰۰.۰۰

Source: <http://www.undp.org.za/mdgs-in-south-africa/millennium-development-goal>

مجمع عمومی سازمان ملل متحد نیز در قالب سیاست های توسعه ای، بودجه کل ۱۳ میلیون دلار را برای آفریقای جنوبی در دوره ۲۰۱۰-۲۰۰۷ به تصویب رساند. که ۷۶ میلیون دلار از این مبلغ را صندوق جمعیت سازمان ملل متحد از منابع عادی خود را جهت حمایت از دولت آفریقای جنوبی، به این کشور اختصاص داده است. منابع همکاری ها در حوزه این طرح به شرح زیر می باشند:

منابع عادی	دیگر	جمع کل منابع به دلار آمریکا	کل منابع به راند
۳.۰۰۰.۰۰۰.۰۰	۳.۰۰۰.۰۰۰.۰۰	۶.۰۰۰.۰۰۰.۰۰	۴۳.۱۴۰.۰۰۰.۰۰
۲.۰۰۰.۰۰۰.۰۰	۱.۰۰۰.۰۰۰.۰۰	۳.۰۰۰.۰۰۰.۰۰	۲۱.۵۷۰.۰۰۰.۰۰
۲.۰۰۰.۰۰۰.۰۰	۱.۴۰۰.۰۰۰.۰۰	۳.۴۰۰.۰۰۰.۰۰	۲۴.۴۴۰.۰۰۰.۰۰
۶۰۰.۰۰۰.۰۰	---	۶۰۰.۰۰۰.۰۰	۴.۳۱۴.۰۰۰.۰۰
۷.۶۰۰.۰۰۰.۰۰	۵.۴۰۰.۰۰۰.۰۰	۱۳.۰۰۰.۰۰۰.۰۰	۹۳.۴۷۰.۰۰۰.۰۰

همانطور که گفته شد برخی آژانس های وابسته به سازمان ملل متحد، در زمینه مسائل اجتماعی، بهداشتی و فرهنگی دارای مسئولیت گسترده جهانی می باشند و نقش مهمی در اجرای سیاست های توسعه ای سازمان ملل متحد در کشورهای در حال توسعه و توسعه نیافته ایفا می نمایند. سازمان های از قبیل برنامه توسعه سازمان ملل متحد.^۱

اصول برنامه توسعه سازمان ملل در آفریقای جنوبی، حمایت از کشور برای دستیابی به اهدافی است که در دستور کار قرار دارد. شناخت و درک نقش و مسئولیت دولت توسعه محور در ارتباط با مردم، همسو کردن حمایت های سازمان ملل با اهداف توسعه دولت و ایجاد هماهنگی در

1. United Nations Development Program

برنامه‌ریزی توسعه ای سازمان ملل با دولت را می توان از جمله اهداف مهم این سازمان در آفریقای جنوبی دانست.

صندوق جمعیت سازمان ملل یکی از سازمان های بین المللی فعال در این کشور است. مجمع عمومی سازمان ملل متحد بودجه کل ۱۳ میلیون دلار را برای صندوق جمعیت سازمان ملل متحد در آفریقای جنوبی طی سال های ۲۰۱۰-۲۰۰۷ به تصویب رساند. این صندوق ۷/۶ میلیون دلار از منابع عادی خود را به دولت آفریقای جنوبی در زمینه‌های بهداشت مولد، جمعیت و توسعه، جنسیت، همکاری و همیاری در طرح‌های مبارزه با بیماری ایدز و ویروس اچ آی وی اختصاص داده است. (Shisana, 2009: 1)

از دیگر سازمان های بین المللی فعال در آفریقای جنوبی یونیسف است. صندوق حمایت از کودکان سازمان ملل در زمینه حقوق کودکان فعالیت می نماید. یونیسف مراقبت از کودکان و حمایت از حقوق آنان را اساس و بنیاد پیشرفت انسان می داند. تلاش‌های این نهاد بر روی موارد زیر متمرکز است: ۱- تحقیقات و برنامه‌های کودک محور ۲- هدایت تلاش‌های جهانی در راه موفقیت برنامه‌های حمایت از زنان و کودکان ۳- حمایت از ارتقای شرایط زندگی کودکان در معرض نابرابری‌های اجتماعی و نیز کودکانی که در خانواده‌های فقیر زندگی می کنند. ۴- تسهیل مشارکت عمومی و خصوصی. هیئت اجرایی یونیسف میزان کل تعهدات خود را به میزان ۳۹۸۸.۰۰۰ دلار آمریکا از محل منابع عادی یونیسف به تصویب رساند، که این امر با توجه به منابع صندوق‌ها انجام می شد تا از فعالیت‌های تعریف شده در طرح کشور برای دوره ۱ ژانویه ۲۰۰۷ تا ۳۱ دسامبر ۲۰۱۰ حمایت شود.

جمع منابع به راند	ضرب در ۱۰۰۰ دلار			طرح
	جمع منابع به دلار	دیگر منابع	منابع عادی	
۲۸۳۸۶.۱۲	۳۹۴۸	۳۴۴۰	۵۰۸	تحول اجتماعی و نفوذ استراتژیک
۶۸۵۲.۷۰	۹۵۳۰	۹۲۰۰	۳۳۰	زنده ماندن و رشد کودکان
۴۵۲۲۵.۱۰	۶۲۹۰	۵۹۴۰	۳۵۰	رشد آموزش بزرگسالان
۴۱۲۷۰.۶۰	۵۷۴۰	۵۵۰۰	۲۴۰	حمایت از کودکان محروم و آسیب پذیر
۲۲۷۲۰.۴۰	۳۱۶۰	۲۰۰۰	۱۱۶۰	برنامه ریزی طرح، نظارت و ارزیابی
۱۷۲۵۶.۰۰	۲۴۰۰	۱۵۰۰	۹۰۰	ارتباطات خارجی
۶۱۴۸۰	۹۲۰	۴۲۰	۵۰۰	هزینه های بخش ها
۲۲۹۹۹۴.۰۰	۳۱۹۸۸	۲۸۰۰۰	۳۹۸۸	جمع

Source: <http://www.Unicef.org/Southafrica/over View.html>

در آفریقای جنوبی مسائل مربوط به تبعیض نژادی و تبعیض جنسیتی عموماً توسط دفتر کمیساریای عالی حقوق بشر سازمان ملل متحد^۱ پیگیری می گردد. در واقع پیگیری حقوق اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و مبارزه با نابرابری و فقر و حمایت از همکاری با مکانیزم ها و نهادهای حقوق بشر سازمان ملل متحد از جمله اهداف این سازمان محسوب می گردد.

مسائل مربوط به گرسنگی و کشاورزی در آفریقای جنوبی توسط سازمان خوار و بار و

1. The Office of the High Commissioner for Human Rights(OHCHR)

کشاورزی^۱ پیگیری می گردد. در واقع این سازمان دولت را در موارد زیر همراهی می کند:

۱- اتخاذ سیاست‌ها، طرح‌ها و پروژه‌ها به منظور کاهش گرسنگی و سوء تغذیه^۲-
کمک به توسعه بخش کشاورزی، شیلات و جنگل‌داری برای استفاده از منابع زیست‌محیطی و طبیعی در مسیر پایدار. (Handbook of United Nations, 1999: 83-90)

همچنین با توجه به نرخ بالای بیکاری در آفریقای جنوبی، مسائل مرتبط به اشتغال، کارگران و کارفرمایان و برطرف کردن چالش‌های موجود در روابط آنها عمدتاً مورد توجه سازمان بین‌المللی کار^۳ می باشد. (Karns, 2004: 76)

سازمان بین‌المللی کار در آفریقای جنوبی با هدف، حمایت از اتخاذ سیاست‌های مؤثر تجارت و بازار کار، برطرف کردن چالش‌های که کارگران و کارفرمایان با آن مواجه هستند و همچنین ایجاد فرصت‌های گسترده شغلی در آفریقای جنوبی پروژه‌های ویژه ای در دست دارد. کار بهتر^۴ یک طرح مشارکتی بین سازمان بین‌المللی کار، شرکت بین‌المللی سرمایه‌گذاری^۵ و آفریقای جنوبی می باشد. این طرح در فوریه ۲۰۰۷ آغاز به کار کرد و هدف آن افزایش انطباق با استانداردهای کار است. طرح بین‌المللی با موضوع ریشه‌کن ساختن کار کودکان از سال ۱۹۹۲ برای پایان دادن به کار کودکان در آفریقای جنوبی به اجرا درآمده است. (Statistics South Africa, 2000: 35)

به منظور حفظ میراث فرهنگی آفریقای جنوبی نهادی به نام صندوق میراث جهانی آفریقا با بودجه‌ای بالغ بر ۲/۷ میلیون دلار آمریکا تحت نظر سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی ملل متحد (یونسکو) در این کشور تأسیس گردید. در مجموع آفریقای جنوبی دارای هشت میراث فرهنگی می باشد. (World Heritage, 2008: 1)

همانطور که گفته شد فقر و ایدز مهم ترین چالش توسعه انسانی در آفریقای جنوبی محسوب

1. Food and Agriculture Organization (FAO)
2. International Labor Organization (ILO)
3. Better Work
4. The International Finance Corporation

می‌گردد. با توجه به این دو چالش سازمان‌های زیادی در این کشور فعال اند که با هدف حل این دو معضل فعالیت می‌نمایند. سازمان توسعه صنعتی ملل متحد^۱ کشور آفریقای جنوبی را در مرحله انتقال از فقر به ثروت و رفاه کمک می‌کند. این سازمان اطلاعات را از کشورهای مختلف جمع‌آوری می‌کند و تجارب و مهارت‌های کشورها را در اختیار کشور آفریقای جنوبی قرار می‌دهد. (Unido org., 2012)

سیاست‌های کلی این سازمان به عنوان یک نهاد تخصصی را می‌توان اینگونه برشمرد:
 ۱- کاهش فقر از طریق انجام فعالیت‌های سازنده: تمرکز بر علل فقر و نه تنها فقط نشانه‌های این معضل و حمایت از توسعه بخش خصوصی به عنوان موتور محرک رشد و ایجاد اشتغال ۲- ساختن بستر تجارت: تمرکز بر محدودیت‌های بخش عرضه از طریق برنامه‌های با کیفیت و بازسازی و پیشرفت صنعتی ۳- انرژی و محیط زیست: توسعه قابلیت‌های انرژی، منابع انرژی‌های تجدید شونده و حمایت از انرژی‌های پاک و نیز مدیریت آب. (William, 1990:36)

سازمان بهداشت جهانی نیز به منظور ارتقاء بهداشت در این کشور سیاست‌هایی را اتخاذ نموده است. لذا این سازمان جهت مقابله با ویروس اچ آی وی، ایدز، سل و مالاریا و پیشگیری و کاهش بیماری معلولیت و مرگ قبل از بلوغ در اثر تصادفات، خشونت و جراحات و همچنین کاهش مرگ و میر و بیماری نوزاد، کودک و مادر و ارتقاء بهداشت رفتار جنسی سالم، دستور العمل‌های استراتژیکی را برای سال‌های ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۳ در نظر گرفته است. همچنین برنامه مشترک سازمان ملل متحد در زمینه ایدز^۲ با ده کارگزاری سازمان ملل متحد از جمله سازمان جهانی بهداشت و بانک جهانی همکاری دارد. این برنامه مشترک رسماً از ابتدای سال ۱۹۹۴، در پاسخ به مصوبه شورای اقتصادی - اجتماعی ملل متحد در سال ۱۹۹۶ برای ایجاد هماهنگی

1. The United Nations Industrial Development Organization (UNIDO)
2. Joint United Nations Program on HIV/AIDS (UNAIDS)

بیشتر بین نمایندگی‌های مختلف سازمان که در زمینه ایدز فعالیت می‌کنند، تأسیس شد و چکیده فعالیت‌های این آژانس در آفریقای جنوبی را می‌توان اینگونه برشمرد: ۱- هدایت و ارائه مشاوره در خصوص تأثیر شیوع ایدز ۲- ارائه اطلاعات استراتژیک به منظور افزایش اقداماتی که برای مبارزه با ایدز انجام می‌شوند. ۳- پیگیری، نظارت و ارزیابی شیوع ایدز و عکس‌العمل‌هایی که در برابر آن شکل می‌گیرند. ۴- مشارکت جامعه مدنی و توسعه جهانی. طبق گزارش سازمان ملل حدود ۵.۶ میلیون از مردم آفریقای جنوبی در اواخر ۲۰۱۰ مبتلا به بیماری ایدز بوده‌اند. (South Africa, 2011:1)

سیاست‌های توسعه ای سازمان ملل متحد در ایران

روابط موجود میان سازمان ملل و ایران کاملاً متفاوت از نحوه تعامل سازمان ملل و آفریقای جنوبی در زمینه توسعه می‌باشد. سیاست‌های توسعه ای سازمان ملل نسبت به ایران در قالب مقادیری ناچیز کمک‌های مالی و تبادل تجربیات و بحث‌های آموزشی قابل ارزیابی است. کمک‌های توسعه ای سازمان ملل طی فاصله زمانی ۲۰۰۵ تا ۲۰۰۹ میلادی در قالب برنامه ای صورت می‌گیرند که آنداف (UNDAF) نامیده می‌شود. این کمک‌ها بر اساس برنامه و اهداف توسعه هزاره صورت گرفته است که اهم آنها را می‌توان مبارزه با فقر و گرسنگی، بیماری‌ها، بی‌سوادی، تخریب محیط زیست، نابرابری جنسیتی و ایجاد یک مشارکت جهانی برای توسعه دانست. کمک‌های توسعه ای سازمان ملل در ایران عمدتاً در همین راستا هستند. چارچوب این کمک‌ها در ایران در سال ۲۰۰۴ میلادی و پس از مشاوره‌های متعدد میان نمایندگان سازمان ملل و مقامات جمهوری اسلامی ایران شکل گرفت. دستورالعمل آن نیز پس از تدوین به تائید دولت جمهوری اسلامی ایران رسیده است. در قالب این دستورالعمل کلی، پنج بخش برای فعالیت‌های توسعه ای سازمان ملل در ایران مشخص شده است که شامل این بخش‌ها می‌گردد:

- ۱- تقویت توانایی‌ها و توانمندی‌های کلی برای دستیابی به اهداف توسعه

- ۲- تقویت حکومت مطلوب
- ۳- اصلاح عملکرد مدیریت اقتصادی و ایجاد شغل
- ۴- توسعه پایدار، مدیریت بحران و استفاده بهینه از انرژی ها
- ۵- تسهیل در انتقال علوم و فنون.

شاید بتوان مهم ترین کمک های توسعه ای سازمان ملل در ایران را که تاثیر مستقیم بر توسعه انسانی در کشورمان داشته در زمینه آموزش و پرورش و گسترش بهداشت دانست، هرچند مبارزه با فقر، ایلز و مواد مخدر نیز مد نظر این سازمان می باشد. در بحث آموزش و پرورش با کمک آنداف واحد های آموزشی متعددی در مناطق محروم ایران پدید آمده اند. به این منظور ۳۰۰ معلم و ۳۰۰ «کمک معلم» زن آموزش دیده اند تا در سیستان و بلوچستان و برخی نقاط دیگر در واحد های مذکور فعالیت کنند. از یک سازمان غیر دولتی ایرانی نیز برای ارائه آموزش غیر رسمی به ۵۰۰ کودک افغان که عمدتاً دختر بودند، توسط آنداف حمایت شده است. برای کودکان مذکور دوره های آموزشی فنی و حرفه ای برگزار شد تا بتوانند مهارت های زندگی خود را افزایش دهند. همچنین با کمک یونسکو (سازمان علمی- فرهنگی ملل متحد) پروژه ای تحت عنوان «مدرسه نمونه شهر بم» اجرا گردید. در این پروژه محیطی آموزشی برای دختران از سن پیش دبستانی تا دبیرستانی فراهم گردید. کمیساریای عالی امور پناهندگان ملل متحد هم برای ارتقای فرصت های آموزشی پناهندگان افغان در ایران کمک هایی ارائه داده است. در ژوئن سال ۲۰۰۵ این کمیساریا پس از مذاکره با دولت ایران کاهش قابل توجهی در مبلغ شهریه ثبت نام دانش آموزان افغانی پدید آورد. (سازمان ملل متحد در دنیای امروز، ۱۳۸۸: ۱۲۲) در زمینه مبارزه با فقر در ایران، برنامه عمران ملل متحد برای پنج هزار زن سرپرست خانوار «برنامه توسعه ای منطقه ای» را در منطقه شیرآباد زاهدان در استان سیستان و بلوچستان اجرا کرده است. سازمان توسعه صنعتی ملل متحد نیز در بم پروژه های مقابله با فقر را اجرا نمود. این سازمان برای زنان و جوانان اهل بم برنامه های آموزشی و کارآفرینی در زمینه گسترش بهداشت در ایران، صندوق جمعیت ملل متحد در

مورد بهداشت باروری مادران در کشورمان فعالیت های گسترده ای دارد. در این راستا حدود ۱۰۰ نفر ماما مورد آموزش قرار گرفته اند. برنامه تغذیه صندوق کودکان ملل متحد (یونیسف) در شهر بم بیش از چهار هزار دختر و نزدیک به همین تعداد دانش آموز پسر را پوشش می دهد. همچنین سازمان جهانی بهداشت، وسایل پزشکی و آمبولانس به بم ارائه می دهد و چندین برنامه بهداشتی هم در این شهر اجرا می کند. (سازمان ملل متحد در ایران، ۱۳۸۶: ۴۱)

در زمینه مبارزه با ایدز در ایران و در پاسخ به تهدید بیماری ایدز و ویروس آن به عنوان چالش توسعه، ارگان های مختلف سازمان ملل با برخی سازمان های دولتی و غیردولتی در ایران همکاری می کنند. برنامه عمران ملل متحد، سازمان بهداشت جهانی، صندوق جمعیت ملل متحد، دفتر مقابله با مواد مخدر و جرم ملل متحد، صندوق کودکان ملل متحد و دفتر برنامه مشترک سازمان ملل متحد در زمینه ایدز، همگی در ایران کمک هایی برای مقابله با ایدز ارائه داده اند. اقدامات آنها عمدتاً مربوط به اطلاع رسانی، آموزش، پیشگیری، مراقبت و سیاست های برقراری ارتباطات بوده است.

در ارتباط با مسئله مقابله با مواد مخدر در ایران دفتر مقابله با مواد مخدر و جرم سازمان ملل با برنامه جدید سه ساله خود که فاصله زمانی سال های ۲۰۰۶ تا ۲۰۰۸ را دربر می گیرد به دولت ایران در زمینه کاهش قاچاق مواد مخدر کمک می کند.

تاثیر سیاست های توسعه ای سازمان ملل بر توسعه انسانی در ایران و آفریقای جنوبی

متوسط دستیابی یک کشور به توسعه انسانی را می توان بواسطه این سه شاخص ارزیابی نمود:

۱. زندگی طولانی توأم با سلامت که با معیار امید به زندگی در بدو تولد مشخص می شود.
۲. دانش که توسط نرخ سواد بزرگسالان و نسبت مرکب ثبت نام ناخالص دوره

ابتدایی، راهنمایی و متوسطه محاسبه می شود.

۳. استاندارد شایسته زندگی که توسط تولید ناخالص داخلی که با معیار برابری قدرت

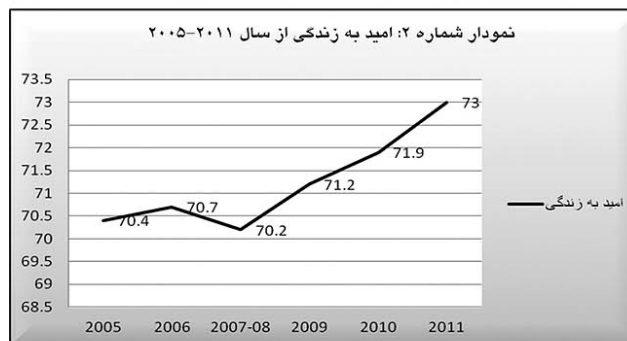
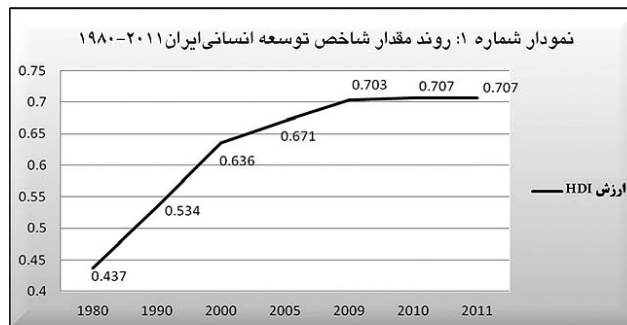
خرید دلار آمریکا محاسبه می شود. در واقع شاخص توسعه انسانی، میانگینی ساده از سه

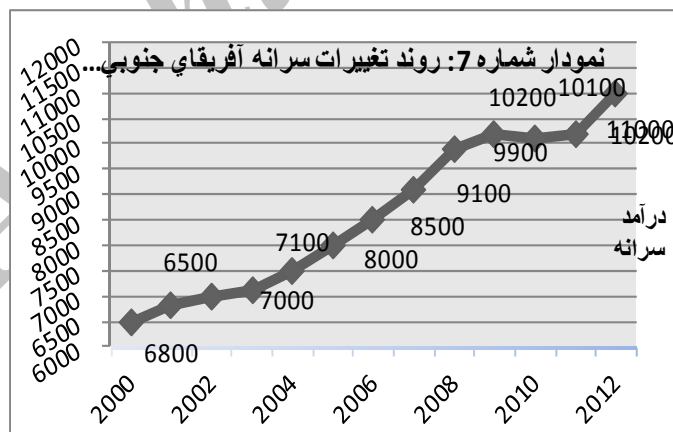
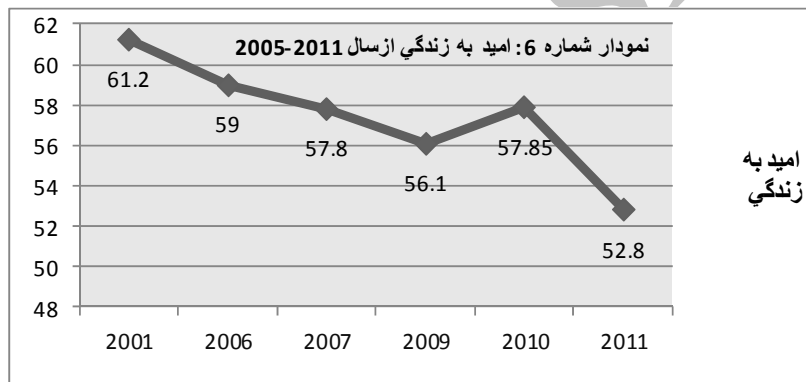
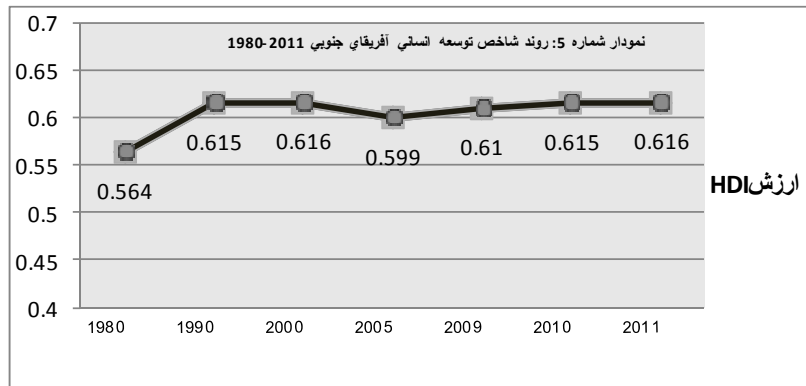
شاخص فوق می باشد که توسط برنامه توسعه سازمان ملل مشخص گردیده است و گزارش توسعه انسانی کشورها بر اساس این شاخص ها تنظیم می گردد.

گزارش توسعه انسانی، گزارشی جهانی است که به صورت سالانه توسط برنامه توسعه سازمان ملل انتشار می یابد. اولین گزارش توسعه انسانی در سال ۱۹۹۰ میلادی انتشار یافت. این گزارش، گزارشی است برای بالابردن آگاهی های جهانی در مورد توسعه انسانی در سرتاسر دنیا. گزارش سال ۲۰۱۱ با این عبارت آغاز شده است: «توسعه پایدار و برابری: آینده ای بهتر برای همه». در دسته بندی کشورها بر مبنای توسعه یافتگی آنها، به ترتیب کشورهای با توسعه انسانی بسیار بالا، کشورهای با توسعه انسانی بالا، کشورهای با توسعه انسانی متوسط و کشورهای با توسعه انسانی پایین دسته بندی شده اند. کشور ایران در دسته کشورهای با توسعه انسانی بالا قرار دارد که از جمله کشورهای این دسته می توان به کشورهایی همچون عربستان سعودی (رتبه ۵۶)، مکزیک (رتبه ۵۷)، مالزی (رتبه ۶۱)، کویت (رتبه ۶۳)، لبنان (رتبه ۷۱) و برزیل (رتبه ۸۴) اشاره کرد. کشورهایی که در گزارش سال ۲۰۱۱، در رتبه های پایین تری نسبت به ایران قرار دارند، می توان به کشورهای ترکیه (۹۲)، تونس (۹۴)، اردن (۹۵)، چین (۱۰۱)، مصر (۱۱۳)، آفریقای جنوبی (۱۲۳)، عراق (۱۳۲) و هند (۱۳۴) اشاره نمود.

در گزارش سال ۲۰۱۱، مقدار شاخص توسعه انسانی (HDI) ^۱ برای ایران مقدار ۰/۷۰۷ را نشان می دهد، حال آنکه این مقدار برای آفریقای جنوبی ۰/۶۳۰ می باشد. این شاخص در سال ۲۰۱۰ برای ایران ۰/۷۰۲ بوده که در این سال ایران در رتبه ۷۰ رده بندی شاخص توسعه انسانی قرار داشته و برای آفریقای جنوبی ۰/۶۲۵ بوده است. میانگین درصد رشد سالانه شاخص توسعه انسانی برای کشور ایران در دهه اخیر (۲۰۰۰-۲۰۱۱) برابر با ۰/۹۷ درصد بوده است. در نمودار شماره ۱، چگونگی شاخص توسعه انسانی برای کشور ایران در مدت زمان ۲۰۱۱-۱۹۸۰ نشان داده شده است و در نمودار شماره ۵ چگونگی شاخص توسعه انسانی برای کشور آفریقای جنوبی در مدت مشابه ترسیم گشته است. (Human Development Report, 2011: 1-6)

1. Human Development Index

Source: Undp.org/en/countries/profiles/zaf

همان طور که ملاحظه می‌شود، در طی بیست سال اخیر مقدار شاخص توسعه انسانی برای کشور ایران از ۰/۴۳۷ به ۰/۷۰۷ افزایش یافته است. هر چند هنوز این وضعیت و رتبه ۸۸ برای کشور ایران مناسب نمی‌باشد، ولی رشد این شاخص برای ایران با توجه به وجود مسائلی نظیر جنگ، مسائل سیاسی-اقتصادی کشور و عدم هماهنگی سیاست‌های جمهوری اسلامی ایران با سیاست‌های توسعه ای سازمان ملل در برخی موارد، قابل توجه است. اما با همه این موارد و با توجه به پتانسیل موجود در ایران به لحاظ سرمایه‌های انسانی و منابع طبیعی کشور، جایگاه ایران در دنیا جایگاه مناسبی نمی‌باشد. این در حالی است که طی همین مدت زمانی، میان شاخص توسعه ای انسانی برای کشور آفریقای جنوبی از ۰/۵۶۴ به ۰/۶۱۹ افزایش یافته است که این افزایش را می‌توان نتیجه سیاست‌های توسعه ای سازمان ملل متحد بویژه پس از سرنگونی رژیم آپارتاید دانست. پیشینه حضور سازمان‌های وابسته به سازمان ملل در آفریقای جنوبی به بعد از سال ۱۹۹۴، یعنی سال سرنگونی رژیم آپارتاید باز می‌گردد. در واقع نقش پر رنگ سازمان ملل در بسیج کمک‌های مادی، معنوی و سیاسی جامعه جهانی در جریان مبارزات این کشور علیه رژیم آپارتاید سبب مطرح شدن مسائل و مشکلات آفریقای جنوبی در سطح بین‌المللی و به تبع آن سرازیر شدن کمک‌های توسعه ای سازمان‌های وابسته به سازمان ملل، به آفریقای جنوبی گردید. اما با وجود سرمایه‌گذاری‌های کلان این سازمان‌ها در بخش‌های اقتصادی، اجتماعی، بهداشتی و آموزشی، این کشور با رتبه ۱۲۳ در سال ۲۰۱۱ میلادی جزء کشورهای با توسعه انسانی پایین قلمداد می‌گردد. در واقع استمرار مصیبت‌های سیاسی، اقتصادی و بهداشتی از جمله تعداد زیاد افراد مبتلا به ایدز و فقر مطلق از جمله مسائلی است که سبب نامناسب بودن وضعیت توسعه انسانی در این کشور گردیده است. همانطور که گفته شد شاخص امید به زندگی یکی از شاخص‌های مهم در بررسی توسعه انسانی محسوب می‌گردد. شاخص امید به زندگی در بدو تولد برای کشور ایران در سال ۲۰۱۱ مقدار ۷۳ سال را نشان می‌دهد. این مقدار بالاترین سال برای کشور ایران در مدت ارائه این گزارش‌ها از سال ۱۹۹۰ می‌باشد. در نمودار شماره ۲ می‌توان روند شاخص امید به

زندگی ایرانیان را ملاحظه نمود. در نمودار شماره ۶ روند شاخص امید به زندگی مردم کشور آفریقای جنوبی به تصویر درآمده که بالاترین سال برای کشور آفریقای جنوبی در مدت ارائه این گزارش ها ۶۱/۲ سال سن در سال ۲۰۰۱ است. بر اساس این نمودار میزان امید به زندگی در میان مردم این کشور سیر نزولی داشته به نحوی که در سال ۲۰۱۱ این مقدار به ۵۲/۱۱ تنزل یافته است. شاید میزان بالای فقر مطلق و مبتلایان به بیماری ایدز تاثیر مهمی در کاهش سن امید به زندگی داشته باشد ولی در مورد درآمد سرانه در آفریقای جنوبی وضع به گونه ای دیگر است. بر اساس نمودار شماره ۷ درآمد سرانه آفریقای جنوبی در سال ۲۰۱۱ میلادی، ۱۱۰۰۰ دلار است در حالی که این رقم در سال ۲۰۰۰ میلادی ۶۵۰۰ دلار بر آورد شده است که کمک های سازمان ملل به بخش های مختلف اقتصادی و کمک های سازمان بین المللی کار به ایجاد اشتغال در این کشور، تاثیر بسزایی در افزایش در آمد سرانه آفریقای جنوبی داشته است. اما درآمد سرانه ایرانیان بر حسب گزارش توسعه انسانی سازمان ملل در سال ۲۰۱۱، برابر است با ۱۰/۱۶۴ دلار (به نرخ دلار PPP ثابت سال ۲۰۰۵) که نسبت به درآمد سرانه ایرانیان در سال ما قبل که ۱۱/۷۶۴ دلار را نشان می دهد، با کاهش مواجه است. یکی از دلایل این موضوع نیز می تواند بحران جهانی و به تبع آن کاهش درآمدهای نفتی ایران باشد. به هر حال نسبت به سال ۲۰۰۰ که درآمد سرانه ایرانیان برابر با ۵/۱۲۱ دلار بوده است، درآمد سرانه ایرانیان طی این دهه به دو برابر افزایش پیدا کرده است. روند تغییرات درآمد سرانه ایرانیان را در نمودار شماره ۳ مشاهده می کنید.

همچنین نرخ باسوادی بزرگسالان در ایران برابر با ۸۵ درصد می باشد که به نسبت کشورهای با توسعه انسانی بالا که ۹۳ درصد را نشان می دهد نرخ پایین تری است. در نمودار شماره ۴ نرخ سواد بزرگسالان ایران طی مدت زمان ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۱ نشان داده شده است. بر اساس گزارش های توسعه انسانی این نرخ در آفریقای جنوبی در سال ۲۰۱۱ میلادی ۹۱ درصد می باشد که سیاست های توسعه ای سازمان ملل در بخش آموزش و مسائل اجتماعی، علت اصلی بالا بودن این آمار محسوب می گردد.

با مقایسه وضعیت توسعه انسانی و شاخص های مربوط به آن در دو کشور ایران و آفریقای جنوبی می توان گفت که بالاتر رفتن مقدار شاخص توسعه انسانی در سال ۲۰۱۰ و داشتن رتبه ۷۰ برای ایران بیشتر محصول بالا رفتن قیمت نفت در سال‌های اخیر و افزایش درآمد سرانه ایرانیان است تا سیاست های توسعه ای سازمان ملل. در واقع با کاهش قیمت نفت و همچنین کاهش درآمد سرانه ایرانیان، مجددا وضعیت ایران در رتبه بندی این شاخص بدتر شد و به ۸۸ نزول پیدا کرد. این در حالی است که معیارهای فقر و نابرابری درآمدی و جنسیتی در ایران کماکان وضعیت خوبی در مقایسه با شرایط ایده آل ندارند. هرچند کمک‌های محدود سازمان ملل در برخی از استان های محروم کشور از قبیل کرمان و سیستان و بلوچستان سبب ارتقاء اندکی در زمینه آموزش و رفاه ایجاد نموده اما این قبیل کمک ها نا کافی به نظر می رسد. (Khajehpour, 2012: 25-28)

اما در مورد تاثیر سیاست های توسعه ای سازمان ملل بر توسعه انسانی در آفریقای جنوبی باید گفت که امروزه تعداد افرادی که فقر مطلق را در آفریقای جنوبی تجربه می کنند کاهش یافته است. این امر بر اساس دو اقدام اساسی صورت گرفته است، یکی؛ کاهش تعداد افرادی که با درآمد کمتر از ۱ دلار تا ۲/۵ دلار در روز زندگی می کنند و دیگری کاهش نسبت شکاف فقر، این میزان کاهش از ۱۱.۳٪ در سال ۲۰۰۰ به ۵٪ در سال ۲۰۰۶ رسیده است. (Aliber, 2002: 2-3)

رشد کلی اقتصاد و افزایش کمک های اجتماعی سازمان های بین المللی در چارچوب همکاری این سازمانها با دولت نقش مهمی در کاهش فقر مطلق و کاهش مبتلایان به بیماری ایدز، دارد. (UNDP in South Africa, 2010: 2)

در مجموع می توان گفت، سیاست های توسعه ای سازمان ملل متحد در آفریقای جنوبی طی دو دهه و پاسخ گویی به نیازهای متفاوت مردم آفریقا موجب شده است تا این کشور خود را به سطح کشورهای در حال توسعه برساند و به یک قدرت اقتصادی در جنوب آفریقا تبدیل گردد. هرچند در زمینه رتبه توسعه انسانی هنوز چندان موفق نبوده است.

نتیجه گیری

با مقایسه سیاست های توسعه ای سازمان ملل در دو کشور جمهوری اسلامی ایران و آفریقای جنوبی می توان گفت، علی رغم سرمایه گذاری گسترده سازمان های بین المللی در بخش های اقتصادی، بهداشتی و آموزشی کشور آفریقای جنوبی، وجود مسائلی همچون آمار بالای مبتلابان به ایدز، فقر مطلق، گرسنگی و بیکاری، سبب کسب رتبه ۱۲۳ توسعه انسانی، در گزارش سال ۲۰۱۱ سازمان ملل گشته است. لذا با توجه به تداوم مشکلات آفریقای جنوبی کسب این رتبه را می توان نشانگر بهبود وضعیت توسعه انسانی نسبت به قبل از اجرای سیاست های توسعه ای در این کشور دانست. حال آنکه کمک های توسعه ای محدود سازمان های بین المللی به ایران که عمدتاً هم در بخش های آموزشی و بهداشتی تمرکز یافته سبب تغییر فاحشی در وضعیت توسعه انسانی کشورمان نگشته است و کسب رتبه ۷۰ در توسعه انسانی بیشتر محصول عوامل داخلی می باشد.

با توجه به وجود شاخص هایی همچون درآمد سرانه، وضعیت آموزش و بهداشت و سن امید به زندگی در بررسی وضعیت توسعه انسانی، می توان گفت که درآمدهای نفتی ایران و به تبع آن سرمایه گذاری دولتی در بخش های آموزشی و بهداشتی، سبب وضعیت نسبتاً مناسب ایران در توسعه انسانی نسبت به آفریقای جنوبی، فارغ از کمک های توسعه ای سازمان های بین المللی گشته است.

بررسی شاخص درآمد سرانه و امید به زندگی در دو کشور گویای بهبود وضعیت ایران در شاخص امید به زندگی نسبت به آفریقای جنوبی و وضعیت تقریباً مشابه دو کشور در شاخص درآمد سرانه می باشد. میزان امید به زندگی ایرانیان در سال ۲۰۱۱ سن ۷۳ سال و میزان امید به زندگی آفریقای جنوبی ۵۲/۸ سال است. درآمد سرانه ایران در سال ۲۰۱۱ میلادی ۱۰۱۶۴ و در سال ۲۰۱۰ میلادی ۱۱۷۶۴ بوده است در حالی که میزان درآمد سرانه آفریقای جنوبی در سال ۲۰۱۲ میلادی ۱۱۰۰۰ بوده است. اما در شاخص نرخ باسوادی بزرگسالان آفریقای جنوبی با ۹۱ درصد افراد با سواد تقریباً ۱۰ درصد از

ایران بالاتر است.

در مجموع می توان گفت سیاست های توسعه ای سازمان ملل به واسطه شرایط خاص آفریقای جنوبی و حجم گسترده کمک های بین المللی به این کشور سبب ارتقاء سطح توسعه انسانی در این کشور گشته است در صورتی که این سیاست ها در ایران به دلیل سیستم اقتصادی خاص و همچنین تعارض سیاست های جمهوری اسلامی با سازمان ملل به صورت محدودی اعمال گشته است، لذا کمک های محدود بین المللی، تغییری در بهبود کیفیت زندگی مردم ایجاد ننموده است.

Archive of SID

منابع

- اسکندری، داوود (۱۳۸۸)، اهداف توسعه هزاره سازمان ملل متحد و بررسی عملکرد نامتقارن کشورهای در حال توسعه (مطالعه موردی: کشورهای آسیای مرکزی)، تهران، انتشارات دانشگاه تهران
- سازمان ملل متحد در دنیای امروز (۱۳۸۸)، چاپ اول، تهران، انتشارات آبارون
- سازمان ملل متحد در ایران (۱۳۸۶)، تهران، انتشارات نظام ملل متحد در جمهوری اسلامی ایران
- قوام، سید عبدالعلی (۱۳۸۲)، اصول سیاست خارجی و سیاست بین الملل، تهران، انتشارات سمت
- کریمی، جواد (۱۳۷۷)، نظام بین الملل و تحول در مفهوم توسعه (دهه‌های هشتاد و نود)، چاپ اول، تهران، انتشارات دانشگاه تهران
- وایس، توماس جی و فورسایت، دیوید پی و کوات، راجر ای (۱۳۸۶)، نظریه های توسعه در سازمان ملل متحد، چاپ اول، تهران، پژوهشنامه سازمان های بین المللی
- گزارش آرمان های توسعه هزاره (۲۰۰۷)، (۱۳۸۶)، ترجمه واروژان نیکلایان، دفتر سازمان ملل متحد، چاپ اول، تهران
- Africa: South Africa: Government, 2012:
<http://www.iranembassy.org.za> Aliber, M (2002), **Poverty-eradication and Sustainable Development**, HSRC Press. Available at
http://www.undp.org/Africa/documents/mdg/southafrica_2010
 - **Hand Book of the United Nations and the Specialized Agencies**, Department of Public Information, United Nations.

- **Human Development Report** (2011), (UNDP)/ United Nation publications.
- Farhad Mehran, ILO Commissioned Report, **Estimation of Global Wage Trends** available at <http://www.ilo.org/global/about-the-ilo/mission-and-objectives/lang--en/index.htm>.
- Khajehpour, Bijan (2012). **Iran's economic suffering** in <https://www.aspeninstitute.it/.../023-029-khajehpour-59-60%20ingl.pdf>. See also www.iraneconomics.com.
- Karns, Margaret.p. & Mingst, Karen, A. (2004), **International Organizations**, United States: Lynne Rienner Publishers.
- Shisana.O, Rehle. T, T, Simabayi.LC, Zumak, Jooste.S, Pillay-van-wyk, Mbelle.N, Parker.W, Zungu. NP, Pezi.S & the SABSSM III Implementation Team. (2009), **South African National HIV Prevalence, Incidence behavior and Communication Survey 2008: A turning tide among teenagers?**, Capetown: HSRC Press available at <http://www.Undp.org.za/Un-Operational>.
- **South Africa GDP Growth Rate** in www.tradingeconomics.com/south-africa/gdp-growth, 2012.
- Statistics South Africa and South Africa Department of Labor (2000), **Child Labor in South Africa: Survey of Activities of Young People, 1999**, Pretoria: Statistics South Africa.
- Steyn, N. (2000), "A South African Perspective on Aids epidemic", **South African Journal of Clinical Nutrition**, Vol. 13, No. 1.
- "UNDP in South Africa", in <http://www.undp.org.za>, 2012.
- William, Douglas (1990), **The specialized Agencies and the United Nations**, United States: C. Hurst & Co Publishers Ltd.
- "World heritage in South Africa - SouthAfrica.info", 2008, in www.southafrica.info/about/history/worldheritagesites.htm.
- <http://www.undp.org/Africa/documents/mdg/southafrica>
- <http://www.unicef.org/SouthAfrica/overview.html>
- <http://www.unido.org/index.php>
- <http://www.undp.org.za/mdgs-in-south-africa/millennium->

development-goal

- <http://www.Undp.org/en/countries/profiles/zaf>

Archive of SID